По конфіскаті — наклад другий.

Ч. 20. Почтову належність оплачено гуртом. Львів, четвер 23. листопада 1922. Рік XXIV.

СВОБОДА

Виходить щоденно рано.

РЕДАКЦІЯ И АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10., II. пов.

Конто почт. шад. 143 322.

Адр. тел.: „Свобода" Львів.

Нач. Редактор приймає від 10—11 год. передпол.

Рукописів редакція не звертає.

ПЕРЕДПЛАТА

Місячно в краю 3900 Мп.

ЗА ГРАНИЦЕЮ:

В Америці 1 дол., Франції, Голландії, Бельгії 10 фр. фр., Італії 10 лірів, Німеччині 5000 п. марок, Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. корон. Румунія 50 лей. Болгарії 50 левів, Австрії 5000 мп. Зміна адреси 100 мп.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 150 Мп.

Видає: ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО".

До п. т. Членів Товдовст Партії.

Зближається Народній Зїзд. Право виборів делегатів мають тільки ті члени, що заплатили партійний податок і тим задокументували свою партійну приналежність

Тому обовязком кождого прислати партійний податок до Краєвого Союза Кредитового у Львові Ринок ч. 10. на ч. вкл. кн. 5000.

Д-р ВОЛ. БАЧИНСЬКИЙ
голова

Львів, 21. листопада 1922.

На маргінесі процесу проти Ст. Федака і тов.

„Чи стреміли, чи стремите ви до боротьби за українську державність?"— таке питання кинув п. прок. Гіртлер одному з обжалованих підчас процесу проти Степана Федака й товаришів. А відповідь на це питання повинна була вирішити долю підсудного.

І оце слідкуючи за отим процесом треба виразно усвідомити собі, що не жмінку юнаків посаджено на лаві обвинувачених перед лицем суду Річпосполитої Польської. На лаві обвинувачених, в обличчі побідного на наших землях орла білого, покладено найсвятійшу мрію, центральною вісю розправи. Стала нею українська національно-державна ідея.

Ідея ото-ж опинилася на лаві обжалуваних і в її вину покладено те, що взаїмо-відносини поміж українською суспільністю й Польщею не тільки не кращають, але й гіршають із дня на день. А сваліфіковано її, оту ідею, як злочин головної зради проти Польщі.

Ми не входимо в те, чи в нашій країні є юридичні підстави для процесів за злочин головної зради проти Польщі. Погляд наш на цю справу ясний, а всі дані юридичної натури промовляють за ним.

Ходить тільки о те, чи справді доцільне воно судити ідею, ' ' '

Ходить о те, чи засуд кинений судом Річпосполитої Польської на українську національно-державну ідею, чи цей засуд справді міг би хоч трохи змінити напрям розвою життя в оцій країні?

Ходить о те, чи якщо національно-державна ідея українська є одиноким виновником українсько-польської борні, чи цю ідею справді можливо знищити сьогодні, вирвати її з людських серць без решти погрозою хоч якого карного кодексу?

І колиб навіть усі юридичні дані промовляли за тим, що в цій країні допустимі є процеси о злочин головної зради проти Польщі, то й тоді нічим і ніяк не булаб дана відповідь на це питання.

Не дайте голодувати найкращим синам народу! Читайте списки тисячів арештовавих українських громадян і спішіть з допомогою! У львівських арештах сидить понад дві тисячі Українців, для яких варить обіди кухня Комітету Допомоги політичним вязням. Привозіть харчі до кухні: „Народній Дім" у Львові! Постачайте всіх харчевих припасів для тих, що в голоді і холоді сидять по польських вязницях!

Присилайте датки на політичних вязнів до Тов. „Краєвий Союз Кредитовий", або до Тов. „Дністер" з допискою: на вязнів! — У Львові є понад дві тисячі арештованих Українців! — В першу чергу найблища рідня і села повинні прийти з помочею!

Інтервенція в справі увязнених.

Д-р Володимир Бачинський і д-р Лев Бачинський явилися в суботу (18 XI.) у надпрокуратора при апеляційнім суді п. Маліни, щоби інтервеніювати в справі масових арештів і домагатися приспішення випущення увязнених на свободу. Делегати представили подрібно обставини, серед яких кілька тисяч Українців зі всіх суспільних верств мучиться в судових вязницях Східної Галичини. Головно піднесено жалобу на те, що прокуратори при окружних судах зголошують у всіх случаях зажалення проти корисних для арештованих рішень палати радних, — хотяй навіть нема до того жадної законної підстави; висказано погляд, що се діється певно на зарядження надпрокураторії, на щоби вказувало згідне поступовання усіх прокураторів.

Піднесено вкінци жалобу на спосіб арештування і масовість, так що під замітом саботажі сидять 80-кільчалітні старці як о. Шухевич з Тишковець, або бувші парляментаристи загально знані зі свого такту як д-р Окуневський.

Надпрокуратор Маліна заявив, що прокуратори не будуть в будучині вязані і будуть мати ми ність у випадках очевидно безпідставних самостійно рішати про випущення політичних арештантів на волю.

Що до відносин в арештах, заявив п. Маліна, що слідчі вязниці не підлягають йому, а що до належить поліції, то надпрокураторія тут безсильна, бо поліція не підлягає їй.

Надпрокураторія розпоряджає телеграфічно випущення вязнів в случаях, де нема сумніву щодо невинности дотичних осіб, а за проволоку в инших сумнівних справах не може спадати відвічальність на надпрокураторію, бо в тих случаях має запасти рішення апеляційного суду.

Референт апеляційного суду у котрого явився д-р Лев Бачинський заявив, що множество справ переходить сили двох референтів, обіцяв однакож справи давнійші предложити вже на надзвичайній сесії в дни 20 листопада 1922.

Присилайте складки на пресовий фонд на рах. ч. 30.000 в Союзі Кредитовім, Львів, — — — Ринок 10. — — —

W imieniu Rzeczypospolitej Polskiej.

Пр. 419/22. В Імени Річпосполитої Польської! Суд окружний карний яко Трибунал пресовий у Львові рішив на внесок Прокураторії Державної, що зміст часописи „Свобода" число 12. з дня 12. XI. 1922 в артикулах під заголовками: 1) „Вибори до польського сенату" в уступі між словами: „обовязок" а „Ми певні", 2) „Галицькі відносини" в уступі від слів: Насєлєнє кпить" до „бадь рай", 3) „Після польських виборів у Сх. Галичині" в уступах а) між словами: „в найближчих днях" а „Богородчанщина", б) між словами „978" а „список", в) між словами „29" а „8 і 4", г) від слів „не обійшлося" до „знікаюю мавий", 4) „Львівська польська преса про вибори" в уступі від слів „Запевняємо приклонників" до „заявки", 5) „Англійська преса про Сх. Галичину" в уступі між словами „отсі точки" а „Вам відданий" містить в собі єство злочину ad 1) з § 65a) b) к. з., ad 2) 4) 5) злочину з § 65a) к. з., ad 3) провини з арт. V. уст. з 17/XII. 1862 У. 8/63 Дип., ad 3 г) провини з § 302 зак. кар. узнав доконану 11. листопада 1922 конфіскату за оправдану і зарядив знищення цілого накладу і видав по думці § 493 п. к. заказ дальшого розширювання того друкового письма. Заразом видав наказ відвічальному редакторови тої часописі, щоби се рішення помістив безплатно в найблизшім числі і то на першій стороні. Невиконання того наказу потягає за собою наслідки предвиджені в § 21 зак. друк. з 17. грудня 1862 Д. п. д. № 6 ex1863 а іменно засудження за переступство на гривну до 400 Мп. — Львів, дня 12. листопада 1922.

(Підпис нечиткий.)

Галицькі відносини.

Наглий суд у Львові.

На днях арештовано ґімназійних учеників, Українців Романа Луцейка і Василя Крупу з Любичі королівської. Їх обвинувачують в убивстві голови виборчої комісії Ланового. Обидва арештовані стануть на днях перед наглим судом у Львові (правдоподібно у вівторок).

Крик розпуки у Бриґідках.

Дня 18. листопада о год. 6. вечером 1500 вязнів доведених до розпуки, вчинило демонстрацію, домагаючись слідства і волі. Точно о год. 6. у всіх келіях нараз вязні підняли крик, співи стукіт о підлогу та стіни. Цему всему вторувала пісня „Не пора". Вчинився такий гамір, що стіни вязниці задрожали а крик розпуки було чути в цілій дільниці міста.

Наляканий директор вязниці удався в ночі до апеляції, де дістав обіцянку, що на днях відбудеться слідство і всіх невинних випустять на волю. Демонстрація вязнів тривала кілька годин, так що дирекція хотіла закликати військо на поміч. Одержавши відповідь від апеляції, вязні втихли, заявляючи, що коли на дняхне буде слідства, то всі вони зачнуть голодівку.

Цікаве, чи той крик невинних людей, доходить до уха компетентної влади.

До Золочева не перевозять.

В звязку з новинкою, в 19. ч. „Свободи" про перевезення вязнів Ф. Федорціва, М. Струтинського, Навроцького та инших, довідуємося, що остаточно, вирішено не вивозити їх, а залишити у вязницях у Львові.

Масові арештування.

Бриґідки.

Келія 25. (доповнення поданих 18. XI. 1922. у „Свободі"). 1) Коник Роман, 2) студ. фільос. Дужий Микола, 3) студ. фільос. Конрад Степан, 4) студ. фільос. Пасіка Микола.

Спис вязнів в арештах при вул. Саліги ч. 1. у Львові.

1. о. дек. Івашів, 2. ред. в Варшави Месіс Наум, 3. Бумбар Микола студ. ун. Гораєць, 4. Андрухів Василь студ. ун. Улазів, 5. Козій Гриць студ. ун Олениші, 6. Ценкий Мих. ст. ун. Суха Воля, 7. Орун Петро проф. Бережани, 8. Баран Осип уч. VIII. кл., 9. Бардюк Мих. аґроном Лопушна, 10. Сидорик Евген студ. ун. Зимна Вода, 11. Заворотюк Мирон ст. ун. Стаї (випущений), 12. Тріска Іван студ. ун. Сокаль, 13. Занько Богдан уч. VIII. кл. Сокаль, 14. Кончук Василь робітник Розджалів, 15. Кравс Іван робітник Розджалів, 16. Дуда Іван робітник Розджалів, 17. Чапляк Антін робітник Розджалів, 18. Хахура Мих. рільник Коровиця, 19. Ждан Іван студ. ун. Горинець, 20. Кузик Василь ст. ун. Нове село, 21. Костик Еміль уч. ґмн. (випущений), 22. Зелінський Олекса практ торг. Зимна Вода, 23. Терлецький Стефан кравець Баківці, 24. Садовий Мих. уч. сем. Любачів, 25 Квасниця Дмитро, ст. ун. Золочів, 26. Юринець Іван рільник Любича князі, 27. Горішний Мих. рільник Баківці, 28. Хмельницький Діоніз робітник Бучач, 29. Жмінка Павло рільник Грушів, 30. Комар Іван рільник Люблинець, 31. Предко Яків рільник Угнів, 32. Чучук рільник Городок, 33. Квасній телеґр. Карів. Угнів.

Крім цих є кілька жінок і багато незнаних. Держать по кілька тижнів без переслухання а переслухуючи терроризують прикладаючи револьвер до голови. Був случай де одному, (Жмінка Павло) казали пхати голову в розжарену піч, щоб дещо від него дізнатись. Бють в лице (Краве кілька днів лежав спухлий і побитий). Їсти мало, хліба майже нема. В келії на 12 м. сидить 15 людей. Сидіти не можливо не то спати. Хорих не провадять до лікаря. Поміж арештованими є сухітники, котрі плюють кровю. Хто хоче бачитись і питає про когось з арештованих то кажуть: Tu n kogo niema.

Взагалі не позволяють відвідувати арештованих.

Дрогобиччина.

В самбірській тюрмі находяться отсі громадяне з Дрогобиччини. арештовані з кінцем жовтня.

Улично: Дмитро Беч, упр. школи, Іван Вербицький студ. прав, Михайло Вербицький студ. філь.

Гаї вижні: Лялюк кравець.

Гаї нижні: Юліян Карпінський, учитель без посади, селяне: Іван Стецко, Михайло Сікора, Микола Вінцковський.

Воля Якубова: селянин Михайло Артимович.

Рибник: о. Тимкевич, парох, М. Микитинівна, учителька.

Східниця: фабричні робітники: Бобешко Степан, Пронів Осип, Журавчак Степан, кравець Михайло Свищ, селянин Пронь Яким.

Борислав: Бованко Роман, студ. прав.

Тустановичі: Ваврик Михайло, студ. прав, Гавриляк Іван, студ. гірн. акад.

Снятинка: Іван Романяк, упр. школи.

Опака: Михайло Ворон, селянин.

Ластівки: Анатоль Кліш, студ. унів.

Кропивник новий: Ліщинський Осип, кравець.

Добрівляни: Бойко Осип, студ. прав, перевезений в кайданах зі стрийської тюрми, а опісля знова відставлений до Стрия.

Ліщня: Северин Смолинський, учитель без посади.

Майже всі названі, арештовані на приказ військової прокураторії в Перемишли. Обвинувачені о § 58 та § 59 — багато о § 67

Заподані свідки, які малиб ствердити їхню вину по найбільшій части сфінґовані. — Настрій арештованих, мимо невідрадних відносин бадьорий.

В тернопільській тюрмі.

В 15 числі „Свободи" з 16. листопада с.р. подавано спис арештованих Українців. Тепер подаємо дальший спис вязнів зі стану з дня 16. листопада с. р.

Vr. 2400|22 St. 3605/22 о злочин з § 58 і 65 з. к. 1) Іван Зарунь з Нового Села, 2) Олекса Тихонь студ. мед. з Терпилівки. 3) Антін Верещук, 4) Микола Сукар з Зарубинець, 5) Федько Стахів. 6) Іван Івах з Зарубинець, 7) Степан Кіндратюк, 8) Петро Лисий. 9) Володимир Пелех, 10) Іван Цебринський. 11) Єронім Дзьокевич, 12) Іван Ванкевич, 13) Захарко Дзячин, 14) Семен Олещук, 15) Василь Фридель, 16) Павло Дзьокевич, 17) Михайло Гура, 18) Евгеній Тютюник, 19) Матвій Тиван, 20) Володимир Шеремета, 21) Олександер Костецький. 22) Гриць Фабіян, 23) Дмитро Мерещук, 24) Гнат Салевич, 25) Іван Славута, 26) Андрій Гинилевич, 27) Микола Попович, 28) Максим Стець, 29) Михайло Цюринський, 20) Василь Чернявський, 31) Іван Ткачук, 32) Теодор Романюк, 33) Степан Таращук, 34) Северина Фарановська, — всі зі Збаращини. Перших вісьмох відставлено до вязниці окружного суду у Львові. Vr. 2401 22. St. 3606/22. о злочин з § 58. з. к. 1) Василь Шкрибало, ученик, 2) Василь Шкварок, учитель, 3) Дмитро Барабаш учитель, 4) Евген Ковальський, ученик, — всі з Кобиловолок, 5) Ілько Пухальський з Дарахова, 6) Василь Курило з Дарахова, 7) Петро Ковальчук господар з Іванівки, 8) Іван Вербляний студ. теол. з Іванівки, 9) Микола Литвин зі Слобідки Струс., 10) Іван Шепертицький госп. зі Слобідки Стр. 11) Іван Паращук — всі з Теребовельщини. Vr. 2402/22. St. 3607/22. о злочин з § 58. з. к. ц. 1) Франц Мартинюк, почт. урядник зі Сороцка, 2) Ольга Хаджай, укінчена семінаристка, 3) Осип Кметик, ст. прав з Грималова, 4) Петро Коненко, господар з Зеленої, 5) Ілько Романишин з Буциків, 6) Іван Драганчук, канд. нотар. — всі зі Скалатщини. Vr. 2403|22. St. 3564|22 о злочин з § 58. ц з. к. 1) Петро Вацик, 2) Тадей Кучерішка, 3) Теофіль Демчук, 4) Василь Кордибан, 5) Володимир Ничка, 6) Богдан Заплітний, 7) Михайло Кордуба, 8) Степан Кордуба — всі студенти університету з Тернополя і 9) Богдан Міхенко, ученик V. кл. гімн. з Тернополя — відіслані до суду окружного у Львові. Кромі цього поліція закидує всім вище наведеним злочин з динамітового закону через кинення бомби в мешкання старости в Тернополі. О це саме підозрівають Грицину. Vr. 2409|22. St. 3618|22 о злочин з § 58. ц. з. к. 1) Єронім Грицина, студент прав з Тернополя — відісланий до вязниці суду окружного у Львові. Vr. 2408|22. St. 3614|22 о злочин з § 58. з. к. 1) Андрій Кузьма, 2) Роман Петрицький — відіслані до вязниці суду окружного в Чорткові. Vr. 2424|22. St. 363?|22. о злочин з § 65. з. к. 1) Гриць Агрес. Vr. 2425|22 St. 3624|22. о злочин з § 65. з. к. о. Володимир Винярський, парох з Іванівки пов. Скалат — випущений на вільну стопу. Vr. 2418|22. St. 3635|22. о злочин з § 58. і 65. з. к. 1) Степан Хрущ і 2) Володимир Доманчук — випущені на вільну стопу. Vr. 2435|22. St. 3641|22. о злочин з § 65, з. к. 1) Юліян Янович, випущений на вільну стопу.

Разом всіх Українців, які сиділи, або ще сидять в слідчій вязниці окружного суду в Тернополі під замітом політичних злочинів, було 143. Слідство веде суддя п. Гостковскі і треба признати, що веде

ДР. ОСИП НАЗАРУК.

З подорожі до Америки.

Вінніпеґ у Манітобі
(Канада), вересень, 1922.

Вступ: Пишу сі спомини тому, що в нашій подорожній літературі нема нічого про Америку. Сподіюся, що заспокоюючи свою внутрішню потребу висказати те, що бачив і пережив, — дам читачеви не тільки китицю описів з теперішнього Нового Світа, але також практичні вказівки про те, як їхати. А тепер такі часи, що не оден може опинитися за „великим ставом", хоч йому може й не снилося про те ніколи.

I*).

До Гамбурґа.

Я виїхав з Відня дня 18. серпня 1922 р. в пятницю, о год. 4. по пол. з західнього двірця. Вечірні ґазети принесли саме вістки про скок доляра з 62.000 австр. кор. на 75.000, що викликало в місті панічні закупна більшої кількости харчів зі страху перер можливістю розрухів.

День був чудовий. Сонце, зелень і квіти блистіли кругом. І всі, що мене випроважали, мали добрий гумор. Я також. Цікавило мене найбільше одно: Чому не маю враження, що вибираюся в далеку дорогу. Я почав розбирати се в думці та прийшов до таких висновків:

Коли інтеліґентний Европеєць їде до Єгипту або до Святої Землі, або навіть до недалекої Греції, Італії, Франції чи Німеччини, — то у нього се подорож. Бо з тими краями лучаться у його думці певні, доволі старі історичні спомини. Ті землі мають для нього великий „простір часу" в минувшині. Америка сього не дає, а сучасна комунікація, або (як слушно перекладає се слово проф. С. Рудницький) лучба така сильна й розвинена, що Америка для нас близька — і з висше згаданої причини навіть блисша ніж европейські краї, хоч як се дивно виглядає. Зрозумівши і розвязавши собі сю загадку, їхав я спокійно аж до граничної стації Пассав.

Тут зачалася моя мука, від якої буде свобідний кождий, хто уважно перечитає мої записки. Бо мав я з собою три клунки, з них оден дуже тяжкий. Надавати його я боявся, бо в нім був увесь мій одяг і білизна — річи тепер дорогі. З тим усім треба було йти до ревізії. А тут пакера ні на лік. Публика пріє до семого поту, двигає клунки на великім просторі, заплатила би грубі гроші пакерам, але їх нема! А в ґазетах пишеться про безробіття... Так само нема на стації ні пива ні навіть води — а стація велика! Все спить, тільки цлові урядовці з флеґмою дивляться на клунки втомлених подорожних і навіть не дуже переглядають їх. Чому ті урядовці не йдуть до вагонів подивитися на ті клунки, — ніхто не знає... ідуть і мучаться також жінки й діти тих самих урядовців і чомусь ніхто не зносить дурного розпорядку з часів війни, що публика мусить висідати з усім, що має!

Пальці попухли мені від тягару і зіпрів я цілий, поки одержав цлові знаки на свої клунки й поїхав дальше. В Липську знов пересідати — і знов нема пакерів! На другий раз надам тяжкі річи, хоч би мали пропасти...

Поїзд, розуміється, спізнився, бо трісла вісь в однім вагоні й він мусів їхати помаліще. Значить, получення ми втратили й мусіли їхати звичайним поїздом та ще доплатити, бо він „обїздив". Питаю кондуктора, чи він доплатив би фіякрови, який зі своєї вини віз би його за довго? Засміявся й — узяв гроші.

Чудовий степ лінебурґський (Lüneburger Haide). Рівнина, мокляки, торфовища і прекрасні „поля" цвитучого чебрика. О год. 6·30 веч. приїхав я до Гамбурґа. На вулицях великий рух. Не видно помарнілих людей, як у Відні. Пристань. Вона все богатша від инших міст. Діти виглядають прекрасно, хоч клімат тут поганий, але харч мають добрий.

Я з поважною Німкинею і її сином, з якими запізнався в залізници, одержав припадком приватну кватиру. На другий день, в неділю пішли ми оглядати місто. Має дуже старі вулиці й доми. Скрізь прекрасні квіти й одяги на виставах. Їдемо моторовою лодкою 2 години по пристані. Оглядаємо тунель під рікою Лабою. Вечером їдемо до опери на „Мертве Місто". Тип „модерної" фабули і штуки, уложеної Бог зна для кого. Старенька Німка весь день ходила з нами скрізь (і до звіринця) та ні разу не нарікала на втому.

В понеділок мав я і публика тяжкий день: треба було роздобути ще одно „візо" від іммиґраційного аґента. А він, — аби йому показати листи тих, до котрих їдеться в Новім Світі! Деж йому їх взяти, коли хто їх не мав з собою? Кажуть йому люде, що не кожда людина возить з собою всю переписку. А

*) На далеких степах-преріях Канади попало мені в руки 1. ч. „Діла" з заявою, що воно, як колись, так і тепер уважає себе загально-національним органом. Яке зворушення викликує поява „Діла" і така заява, може зрозуміти тільки той, хто аж сюди загнався — в „свобідну країну" незлічимих сект і партій, де вони ростуть дійсно свобідно, дуже свобідно. З грудей мимохіть вривається крик: „Ojczyzno moja, ty jesteś jak zdrowie..." — і рука бере за перо, хоч часу так мало-мало! Але злука з Рідним Краєм (бодай така) — конечна, як воздух...

його обєктивно і старається якнайскорше переслухати обвинувачених і свідків. Палата радна рішила випустити на волю майже всіх арештованих, але спротивився сему прокуратор п. Музика, так що акти слідчі пішли тепер до апеляційного суду у Львові і є надія, що апеляційний суд затвердить рішення палати радної і обвинувачені на днях вийдуть на вільну стопу. Кромі вище наведених сиділи в тернопільській тюрмі слідуючі Українці (селяне), укарані старостом в Тернополі за противиборчу аґітацію 8-дневним арештом на підставі домового патенту з 20. квітня 1854 р. Сиділи іменно: 1) Василь Козак, Іван Царик, 3) Михайло Ярощ, 4) Михайло Коцан, 5) Семко Сирбрах, 6) Яків Сикежинський, 7) Кирило Кличан, 8) Омелян Купь, 9) Павло Козакевич, 10) Василь Пласкач, 11) Евген Антків, 12) Андрій Малицький, 13) Микола Свербеус, 14) Василь Жминда, 15) Яків Коверницький, 16) Степан Сидорак, 17) Іван Петрищин, 18) Іван Рудакевич, 19) Василь Тимочко, 20) Микола Чубик, 21) Михайло Гевко, 22) Гринько Вістун, 23) Пилип Бутковський, 24) Осип Мокрий, 25) Василь Мізерний, 26) Іван Мандзій, 27) Степан Поліщук, 28) Гринько Заблоцький.

Політичними арештантами в тернопільській тюрмі займається щиро комітет допомоги політичним вязням в Тернополі, до якого входять пані: Конрадова, Кордубова, Мрицова, Юхновичева, Хомова і Ладикова, та панове: д-р Степан Баран, д-р Брикович, д-р Калин, д-р Чумак; д-р Чикалюк, п. Топольницький і п. Чубатий. Удержання політичних вязнів коштує дуже багато і фонди комітету, на які зложились головно датки місцевої української інтелігенції, вже вичерпані. Для того обовязком ширшого загалу піддержати комітет допомоги політичним вязням в Тернополі грошевими датками і датками в натурі та пересилати їх чим скорше під адресою голови комітету пані Антоніни Конрадової в Тернополі вул. Петра Скарги. Збіркою датків в натурі повинно негайно занятися сільське духовенство і інтелігентне жіноцтво по селах.

Калуш.

Арештовано Павлусевича і Даніва з Бережниці шляхоцької.

Повіт Городок ягайл.

В с. Речечани арештовано Теодора Чучура.

Базар пов. Чортків.

Жандарми перевели ревізію в домі Семена Кардинала, котрого мали замір арештувати. Не заставши його в дома, побили тяжко його сестру. Ревізію переводив жандарми з Джурина Корба і Бжезіньскі.

Долинщина.

Дня 4. XI. вечером арештовано на вулиці 2-х учеників уч. сем., а саме Янцура Гриця і Яросевича Івана. Обох арештованих відпроваджено на поліцію, де їх в страшний спосіб скатовано, домагаючись від них зізнання, хто стріляв до кандидата п. сойму, війта з Пацикова, Мартинишина. Обидвох учеників побито в страшний спосіб, а бідні діти, щоб уникнути дальших побоїв, признались до вини, якої не поповнили. Коли їх питали, чи стріляли до кандидата Мартинишина, вони відповіли „так", але коли їх перестали бити, вони заперечили всему. Крім цих двох арештовано також ученика Кобрина Юрка з Пацикова. У вівторок це є 7. XI. вечером поліція підчас пополудневої науки обступила будинок української гімн., де відбувалася наука сем. курсів, і підчас лекції арештовано учеників, як: Шеремету, Яворського, Юревича і учениці Яницьку Олександру, це є з курсу IV., а окрім них з инших курсів забрано всіх учеників. Також арештовано професорів як: Грицишина Олексу, Шпитка Романа, Міхняка Романа і Андрухова Миколу (цего останнього пораз другий). Всіх арештованих на поліції страшно били, а головно змасакровано Олексу Грицишина, проф. гімн. Між арештованими є 16-літні дівчата. Арештованих відвезено скованих до Стрия. Також арештовано уч. VIII. кл. гімн. Грицеївну Іванну за це, що носила вязням харчі. Комісар Віндак і комендант постерунку Дичка поводяться з арештованими в варварський спосіб. Взагалі Долинщина переживає тяжкі часи. Що дня на вулицях можна бачити сотки родичів заплаканих, що не знають куди вивезено їх дітей.

Монастириска пов. Бучач.

Дня 25. X. ц. р. перевела місцева поліція скріплена повітовою поліцією з Бучача ревізію в „Народнім Домі", в торговлі Яр. Лазаревича, в церкві, в пароха о. Любомира Білинського, та в сотрудника о. Волод. Монастирського. Нічого підозрілого не найдено. Арештовано Марію Сагаш і Теодора Лавревича. Дня 26.—27. X. переведено ревізію і арештовано: Кароля Івасечка, Адольфа Кардаша ст. прав, Семена Проціва, Осипа Цвіринка, Івана Головачука, Володимира Бонюрка. Арештованих відставлено до Тернополя, відтак передано скр. судови в Станиславові. Там же відставлено Володимира Наняка зі Слобідки горішної. Головний закид в доносі був: „приналежність до тайної організації".

В Задарові арештовано пароха о. Юліяна Кисілевського за „противиборчу агітацію", та відставлено до скр. суду в Станиславові. В місті розкватировано військо.

Серники п. Бібрка.

Дня 2. падолиста ц. р. повітова поліція в ночи арештувала в Серниках трох студентів Теодозія Василика, Филемона Хмиза і Антона Пахолка. Їх відставлено до львівських арештів.

Вандалізм.

Нам пишуть таке:

Перед тьома тижнями постерунковий яблонівської „поліції паньствової", підчас своєї нічної служби у с. Люди, печеніжинського повіту, знищив табличку на хресті, який поставили громадяне цього села, як памятник своїм 16 синам, що полягли у весні ліг свойого життя в обороні української державности; жандарм скинув у болото і потоптав ногами вінець, що його зложили були на хресті місцеві дівчата із написю: „Нашим найдорощим, що згинули від ворожої руки за неньку Україну". На табличці видніла на синім тлі золотистими буквами така напись: „Героям Борцям за Волю України".

Бувші арештовані! Перегляньте числа „Діла" і „Свободи", чи ви були подані у списках арештованих. Напишіть негайно до Редакції „Свободи", як довго ви були увязнені, за віщо, в яких умовинах, коли були перший раз переслухані, та в яких умовинах перебули час у вязниці.

Після польських виборів у Сх. Галичині.

Львівщина.

Гуменець к. Щирця. Нам пишуть: В нашому селі, яке без сорому прожило свій вік, записалися польські вибори дуже покрим випадком хрунівства. Крім Жидів, які голосували на свою лісту, на становищі відомих рішень Народнього Комітету стануло ціле село Гуменець як один муж за виїмкою війта Михайла Еліяшевського, який забув мабуть, що ніхто ще з тої родини не заплямив свого імени хрунівством, та що в звязку з виборами мучаться в польських тюрмах — парох Гуменця о. К. Білинський та громадський писар, безрукий інвалід Іван Голдун.

Вікоти повіт Самбір.

Дня 5. ц. м. зібрано 46 голосів, числячи вже з місцевими Поляками. Щоби при голосуванню дня 12. листопада зібрати більше голосів, прибуло до Викіт в четвер дня 9. листопада польське військо, а в пятницю прибули жандарми і в супроводі двох селян ходили від хати до хати, для більшого постраху записували числа домів і наказували іти голосувати, бо хто не стане до голосування, дістане на кватиру чотири коні. Страшили також людей, що спровадять на них ще більше війська і тяжкі гармати. Двох свідомійших селян, Миколу Яремка і Миколу Бучка арештували і відставили до Самбора. Деякі селяне, перестрашені військом, кіньми, гарматами, скрунили. Були навіть такі, що, щоби не дістати коней на кватиру, хотіли давати аж по дві голоси. Однак завелися! Бо хотяй з виїмком сеї малої горстки, всі голосували на вшехпольську лісту, то військо з села не пішло; забирає дріб, пашу, нищить пасіки, бє людей. Хто з Поляків спричинив два рази прихід війська і через це голосування, на разі не подаємо. Аж тепер, коли військо з села не іде, але дальше нищить, побачили люде свою похибку і може не одеш

він: „Можуть вас завернути навіть з другого берега моря!"

Гарно, думаю. І кажу, що як завернуть, то поїдемо назад, а він аби не робив уже тут перешкод. По довгій надумі згодився дати „віза". Треба було ще раз виповнити по англійськи формуляр, який я вже раз виповняв у Відні. Відпису з собою не взяв я і тепер, не знаючи англ. мови, мусів бігати по вилицях і шукати товмача. Бо в бюрі „Кенедіен Пасіфік"-у така глота, що договоритися важко. „Хотів би я відси крикнути як найголоснійше, так голосно, щоб почула мене кожда молода Українка й кождий Українець: „Учіться чужих мов, передовсім англійської!" Учіться пильно, уперто, витревало!" А я Вам ще далі скажу, чому!

Простим людям далеко лекше їхати, бо ними займаються инакше. І правильно. Я зустрів 2 Хорватки, які на всі питання відповідали: „Не разумем:" Урядовці фірми виповняли їх формулярі на основі здогадів і міркувань. Зустрів я і двох з наддніпрянськими паспортами. Нарешті все полагоджене. Їду — сам як палець.

II.

На морю.

Unermesslich und unendlich,
Glanzend, ruhig, ahnungsschwer
— Liegst du vor mir ausgebreitet, Altes, heiliges, ewiges Meer!
Anastasius Grün.

В бюрі „Кенедіян Песифік" сказали, що треба бути в пристані дня 22. серпня о год. 10. рано. Але корабель відплив аж о 3 год. по пол Називався він „Empress of France" і мав 18.500 бочок поємности. Велит!

Перед самим виїздом німецькі агітатори промовляли до своїх людей, котрі їхали, щоб чесно працювали за „Великим Ставом" і не забували Рідного Краю та розділювали між них ріжні політичні й релігійні відозви в ріжних мовах.

При випливі з устя ріки Лаби привітало нас море рясним дощем. В своїй каюті застав я якогось німецького робітника вуглекопа, що зараз оповів мені свою недолю: він уже раз з жінкою і з дітьми їхав до Америки, але його завернули з усім вже з самого Ню-Йорку, бо був трохи хорий на пропуклину. Тепер їде через Канаду, бо туди лекше пускають. Я заснув спокійно і спав аж до рана. На другий день познакомився з якимсь Американцем, котрий знав трохи по німецьки й зараз зачав мене вчити англійської мови. Щойно на третий день рано доплив корабель до англійського берега й задержався у пристані Совтемптен, щоб забрати почту до Америки. В корабельній їдальні появилися на столі квіти: то Англійці вшанували так свій Рідний Край. Від тоді все подавали на стіл свіжі квіти аж до кінця подорожі.

Граю з ними в шахи. Деякі програють спокійно, а деякі іритуються, як би походили з полудневих, гарячих країв, а не з холодної Анґлії. Коли я програю, тішаться, як діти. Але багато грати не хотять, бо погода чудова. Краще дивитися на дивні кольорити моря, на меви, що летять за кораблем, на риби, що пливають у чистій воді.

Вечером тогож дня приплив корабель до французької военної пристані Шербург, щоб забрати почту. До пристані не впливав, почту вивезли йому.

Дня 26. серпня були ми вже на океані. Ще якась велика, чорна птиця перелетіла над нами, ще якийсь час товаришили нам білі як сніг меви, мов спомини землі, яку ми покидали. Два противні собі почування бушують, борються в душі: жаль за старим краєм, який товчеться в душі, мов птичка у клітці, жаль — оточений усім добрим, приємним і милим, що ми бачили і мали в Старім Краю — — — і жаль до краю: за всі болі і прикрости, які в нім пережили ми, за всі невдачі та терпіння. А потім приходять у душу спокій і байдужність. Душа відпочиває всім єством своїм. І хочеться тільки одного: аби ся подорож морем трівала як найдовше...

На кораблі зачинається своє рідне життя: Видають маленьку газету по англійськи, одна картка з вістками на основі бездротних депеш. Є в ній про славних співачок, є про нещастя на морях, а про нас ні словечка. Але всі знають уже про нас. Бо як хто запитається, якої я народности а я скажу, що „Українець" — то ніхто вже не дивується, а неоден каже: „Знаю, знаю". На кораблі бавляться, грають, концерти дають, навіть у тенніс грають. І ходять на чердаку. Багато ходять.

Між публикою багато монахинь і священиків — німецьких, французьких, англійських. Переважно католики. Один з них приступає до мене і дуже зле по німецьки питає, хто я. Кажу йому й питаю його, якої він народности. Відповідає: „Мій батько Ірляндець, мати Француженка, а я — не знаю, що..." Говориться з жалем, внутрішнє розбиття так і чути в нім. Страшна наука, щоб не лучитися в подружах з чужинцями. Для сього сумного священика Рідним Краєм стала церков. А що діється з иншими, котрі не знайдуть церкви на шляху свого розбитого життя й нутра — розбитого не з їх вини?

Як на те надходить кітка чудова, расова кітка, вигляду тигра, поважна, задоволена. Стала і дивиться на нас. Вона розумніша від людини, яка лучиться з иншою расою. І тому не терпить так.

(Продовження буде.)

жалує, що сурунив і тим схоуненням від кватерунку не звільнився.

Перед 5. падолиста була компанія війська, а 9. прийшла кінниця, котра змушує кормити коні, а дріб собі бере без дозволу.

Чахів пов. Бучач

Вибори до сойму перейшли спокійно. На 325 виборців віддало голос: 3 наших хрунів, 9 місцевих Поляків і 11 мазурів парцелянтів, разом 23 голоси. При виборах до сенату віддано лиш 19 голосів на 218. Селяне всі одного духа. Тілько війт, старостинський заушник, багато шкодить нашій справі. І державна поліція в день виборів страшила громадян військом і иншими секатурами. Та селяне сказали собі, що вже гірше не буде як евакуація 1916. р. і до голосування не йшли.

Долина.

В Долині голосували тільки Жиди і деякі Поляки.

В селі Ракові ніхто не голосував тільки лісничий (Поляк).

В селі Надієві з Українців не голосував ніхто, тільки Німці і учителька Полька.

Трохи инакше випали вибори в селі Рахини, де управитель лісів грозив, що хто не піде голосувати, той не поїде до ліса. Однак мимо його погроз було тільки 17 голосів. З цілого повіту Долина було тільки 628 голосів крім Жидів.

В Струтині нижнім члени виборчої комісії внесли резиґнації, але їх укарано гривнами і примушено урядувати в комісії. Пароха о. Йосифа Логинського арештовано і відвезено до Долини на постерунок жандармерії, при чім мусів арештований в додатку заплатити за форшпан 5.000 м. Там перетримано їх до 6. ц. м. і по списанню протоколу випущено на волю. Оба рази т. є. дня 5. ц. м. і 12. ц. м. було в громаді військо з кіньми; на приходстві 3 жовніри з кіньми, а в селі 7. Всеж таки на 1030 управнених до голосування, голосувало 27 і то зі страху перед жовнірами, а дня 12. ц. м. на 700 управнених 39.

Разом з о. Йосифом Логинським були арештовані: о. Володимир Микитка парох зі Струтина нижного, о. Володимир Бабій з Суходолу і Н. Твардієвич управитель шибу нафтового в Лопянці, котрих дня 6. ц. м. по списанню протоколу випущено на волю.

Сільщина.

С. Опорець пов. Сколе. З 24. жовтня почалися ревізії у свящ., в школі й у свідоміщих господарів. На день перед виборами жандарм явився із аґітаційною місією.

Село має 156 чисел, біля 1000 душ мешканців. При виборах до сойму голосували всього на всього 3 Українці Федір Чепригач, І. Ткачурик і Василь Калугір, крім Жидів. Жандарм страшив карною експедицією, одночасно вживаючи просьб, в якими звертався до місцевого священика, щоби в проповідниці читав відозву на листу 8.

Вибори до сенату перейшли з таким самим успіхом, як до сойму. Очевидно, що й у цьому селі не обійшлося без побоїв з боку ревних „аґітаторів". Так на прим. жандарм побив Федора Говдиша, який на силу вирвався і втік, а до виборів таки не пішов.

Із сусідніх сіл стрималися цілком від голосування села: Лавочне, Терновка, Славсько, Тухолька, Гілявє, м. Сколе, с. Жупань, Клинець, Вижлів — всі повіту Сколе.

Турчанщина.

Липе, маленьке гірське село почало переходити передвиборчі блага ще дня 26 жовтня, коли переведено точну ревізію за оружям між паперами і листами місцевого пароха і учителя. Вже тоді почали власть імущі наганяти страху. Мимо того в часі виборів люде трималися з наменитого.

Дня 5. листопада на 290 голосуючих віддано 14 голосів. На той вислід зложилися 7 голосів жидівських, 2 німецькі, з Українців голосували лиш 4, між ними війт Іван Вінняк і його шваґер Михайло Петричкевич. Два инші не входять в рахубу, бо то люде цілком дурні.

Вибори переводив постерунковий з Лімної Анджей Познаньскі. З початку чекав, чи хто не прийде, потім почав уганяти по селі і гонити людей до голосування, а коли і то не помагало, грозив постоєм уланів. Місцевого учителя і війта взивав словами: „Панове рубце цось бо бендзе зле". Найбільше гнівало його то, що крім двох вище вже згаданих инші члени комісії не голосували.

Сей вислід виборів випровадив з рівноваги турчанських потентатів. Дня 11. ц. м. вечером зявилось в селі 7 уланів і зараз зачали урядування: у місцевого Жида зрабували 3 літри горівки. Хоч смертельно попились, мали ще на стільки сили, що нарабували курий, побили Миколу Онуфрика і Федя Скубіша за то, що не хотіли дати на заріз своїх баранів. На другий день почався страшний терор: силою гонили до голосування, опірних били, рабували, страшили арештуваннями, як воно мало місце у пароха о. Юліяна Присташа і учителя Гриня Пікаса, котрих ціле пополудне тримали під грозою вивезення. У Михайла Криси зрабували кожух і чоботи, у Андрея Котули черевики, у Гриця Скубіша кожух, Касю Котула і Касю Кріль побили. Як страшний був террор найліпший доказ, що учитель віддав картку з голосом, хоч з приміткою в протоколі, що робить це під примусом. (Той голос опісля уневажнено). Йому грозили, що його арештують, привяжуть до кінського хвоста і так поведуть.

Характеристичним є це, що жовніри не пощадили і польського лизуна Петричкевича, і його обрабували, а коли приходив жалуватись і покликувався на це, що він голосував, то виганьбили його і вигнали, говорячи: „Мне твуй ґлос гдзесь"... Помимо такого террору було 57 голосів на 19' голосуючих. З того було 11 білих карток, 10 жидівських, 2 німецькі, 1 неважний. На наших людей припадає 33 голоси, котрі одначе не можуть бути важні, бо всі явно голосять, що віддали голоси під примусом зі страху.

Бобреччина.

В Ляшках долішних було призначено до голосування 275, з того голосували до сойму 17 Жидів і 1 латинник. Комісія не голосувала, а наші люде сиділи в хатах тихо, хоть 4 жовнірів просили до виборів. В Ляшках горішних було понад 320 до голосування призначених. Голосували Жиди і Поляки з жінками.

При голосуванню до сенату в Ляшках дол. з 230 призначених до голосування до години 7 веч. дали лише Жиди 12 голосів а коли надїхав комісар, кинувся до війта з лайкою і грозив відобрати печатку. Наші люде трималися і до виборів не пішли. Розказ дано тягати всіх, та лиш одного застрашеного привели. В Ляшках горішних голосували лише Жиди, Поляки і члени комісії. В Острові наші трималися добре. В Бориничах голосували Жиди і форналі двірські, наші не ішли. В Дроговижах люде зовсім не ішли до голосування.

Миколаїв, пов. Львів.

Не арештовано нікого, хоть погрожувано. Ціле населення здержалося від голосування, навіть латинники. Впало всіх голосів 43. На них зложилися: двір пана Розвадовського з службою 23 голоси (в тім лісний і аґент „Д істра" В. Ворон-ий), парцеляти з Білки 7, пан Ст. Жулкевскі з „фамілїон" 6, жандарм 1. Іван Кальмук зволів, робітник швець Михайло Кардаш, посмертний присяжний Кіндрат Чех, що має сина „сержантом", та решта з „уржонду ґмінного". Проти виборів, як і загалом проти теперішного ладу аґітує вже від 1919 року дуже успішно обшарник п. Розвадовского своїм поступуванням та парцеляцією. Він заповів, що „jednej grudki ziemi" не продасть „Rusinowi" і того придержується, а латинників також так водив за ніс, що всьо випродав Мазурам з Білки. В комісії був він пржеводнічонцим а з рамени староства пан Жулкевскі, що ще недавно казався цілувати пану Розвадовскому в невимовне місце, а якого староство за ріжні неправильности усунуло з війта. Це зробило рівнож на громадян добре враження. Жалувався командант жандармерії по виборах, що не виарештував хоть „десять штук", та воно й так не було би вплинуло на хід виборів.

Старяска пов. Яворів.

В селах Стариска і Воля стариська було управнених до голосування до сойму 806 виборців. Голосувало 27 виборців, а то: двораки, кількох з двірської служби, 3 Поляків, Жиди, жандарм, а з селян війт і присяжний зі Стариск і війт з Волі стариської

Управнених до голосування до сенату в обох громадах було 542 виборців, з чого голосувало 15. Голосували ті самі, що до сойму, з селян не голосував ніхто, а сим разом навіть і війти з присяжним здержалися від голосування.

Підгородє пов. Рогатин.

Місточко Підгородє з повною гідністю національної чести і карности поставилось відносно виборів до польського сойму. Члени виборчої комісії внесли резиґнацію, те саме зробила іменована на їх місце друга комісія. До виборчої урни прийшло 22 Жидів і 14 Поляків. Не впав ані оден український голос.

Козова.

В судовім повіті Козова населення збойкотувало вибори і до урни станули тільки частина Поляків та дехто із несвідомих латинників. В самій Козові голосувало 4 Українців, котрі тепер із сорому не можуть показатись між людьми. Арештованих студентів та вчителів не звільнено й досі.

Станиславівщина.

В с. Делієві голосувало 9 Українців, іменно 6 двірських наймитів, один інвалід та один перекінчик. Виборча комісія складалася із самих Поляків, бо всі Українці зрезиґнували.

В с. Лани голосувало 11 Українців. Не голосував навіть війт Юрко Бідочко, а село пішло за його прикладом.

З над Черемошу.

Ще далеко перед виборами Гуцули перешіптували між собою, що участи в виборах не візьмуть. До виборчої комісії вибрав пан староста самих своїх підлизнів, а коли в якому селі не найшлося ані одного лизуна, то почесний тутул члена комісії накидала поліція силою, арештуючи кождого, хто зрезиґнував із гідности комісаря. За таку провину арештовано хорого на чахотку учителя — Дмитра Батюка. Мих. Вахнюка, Степана Курбутяка, Гриця Вовка, о. Гнатова, Степана Нагірняка та инших. В день виборів ходив жандарм від хати до хати і гнав багнетом Гуцулів до урни. А що старші господарі скрилися в лісах та повтікали, то жандарм забирав навіть десятьлітних хлопців, давав їм картки і примушував голосувати за родичів. В Білоберезці велику прислугу віддав старості і жандармам війт, кандидат на посла Дмитро Григорчук. За те, що селяне не явились при виборах до урни, до села Білоберезець та взагалі на Гуцульщину, спроваджено військо, яке реквірує майно у тих, що не голосували.

З виборчої гумористики.

Всі священики перемиської дієцезії дістали таку відозву:

Всечестнѣйшій Отче!

Якъ вѣдомо отбудутся выборы до сойму польского дня 5. падолиста а до сената дня 12. падолиста. Русини неставлять своихъ кандидатуръ, але то незвальняє насъ зъ обовязка оттягати народъ русъкій отъ кандидатуръ радикальныхъ ворожихъ св. церквѣ.

Єслибы при виборахъ партія радикальна побѣдила, то ограбить Церковъ зъ добръ земскихъ; недасть духовеньству такъ латиньскому якъ руському жадного упосаженя; недопустять до заключеня конкордата а надто ограничать свободу церкви!

Галицька партія католицько людова злучилася теперъ съ партіею католицко людовою зъ королества (билого президента Скульского) и ставляє вспольну листу выборчу підъ назвою: „Польске Центрумъ".

Число той листи єсть 12.

Зволить Ваша Всечестность наклонити своихъ парафіянъ, аби на картці написали ч. 12. (ничо больше нетреба на той картцѣ писати) вложити ту картку до коверти котору имъ Момисія виборча засѣдаюча въ льокалю выборчимъ дасть, заклеити коперту и дати до урнъ виборчой. Тимъ заслужить ся Ваша Всечесность справѣ католицкои.

На листѣ ч. 13 в окрузѣ перемиськимъ стоитъ на первомъ мѣстци О. Др. Казиміръ Котуля, професоръ духовной семинаріи лат. въ Перемышли и посолъ на соймъ которого знаю лично, который богато услугъ зділалъ такожъ русскому доховеньству и которого могу горячо поручити! На шестомъ мѣстци стоіть Димитрій Цимбалко, селянинъ и билий войтъ зъ Накла пов. Перемышль, Русинъ.

Єсли отже Русины попруть листу ч 12 то и єго виборъ єсть запевненый.

Зволить Ваша Всечестность всѣми силами поперти листу ч. 12.

З глубоким почтенієм

О. Левъ Бѣрецкій

емер. гр. кат. парохъ в Островѣ коло Перемышля.

Присилайте жертви на будову памятника ІВАНА ФРАНКА до Краєвого Союза Кредитового Львів, Ринок 10., ч. вкл. кн. 40.000.

З Волині.

Результати виборів.

Офіціяльні результати виборів по окрузі Володимир - Ковель слідуючі:

Виборчих записок, визнаних дійсними, зложено 109.174; в тому числі список бльоку національних меншостей здобув 91.184, список П. П. С. — 2.486; список Визволення 2.981; список 1. комуністів — 3.574; список центру, за який голосували також н.-д. 3.483; список Прилуцького — 924; список Зєдиночення кресового — 3.038.

„Robotnik" про волинські вибори.

„Robotnik" в одному з останніх чисел подає допис присвячену волинським виборам, в якій міститься ряд уваг й признань, не звичайних для польської преси. „Robotnik" висловлюється проти одміни волинських виборів, вказуючи, що виборчі зловживання, коли-б вони й були, не могли мати масового

характеру з огляду на те, що вся адміністрація знаходиться в польських руках. „Robotnik“ підкреслює, що волинський селянин голосував на шістнадцятку з цілком зрозумілих мотивів. Хоч він бачив в ній Жидів, але разом з тим мав він в ній людей місцевих, яких знав, до яких мав повне довіря. Крім того агітатори шістнадцятки уміли прекрасно використати незадоволення і нехіть до польської влади, яка істнує тут серед селянських мас. Вплинуло також те, що про аграрну реформу на Волині ніхто й не чув. Натомісць селянин бачив, що землю панську на Волині роздають чужинцям, військовим осадникам.

Наводимо ці цінні признання польського органу, які являються таким рарітетом серед всього того, що писалось й пишеться про волинські вибори.

При зміні адреси просимо не забувати подати і попередню свою адресу.

Совітська Росія.

„Здобути більше нив.“

Висланий з Росії большевиками проф. П. Сорокин в органі соціялістів-революціонерів „Воля Росії“ подає кошмарні відомости про зріст роспусти серед молоді в совітській Росії.

„Велика заслуга в цьому належить перш за все партії комуністів, які взялись до енергічної боротьби з „мішанько-буржуазними“ половими заборонами. Окремі її члени, аж до осіб, що займали дуже високі посади в народньому комісаріяті освіти, взялись за цю боротьбу „експеріментально“ шляхом публичної роспусти інституток і гімназистів. В результаті цієї політики і всіх умов молоде покоління почало жити половим життям раніше, чим по фізіольоґічним умовам можна це робити безкарно, ексцесси здобули масовий характер, злочинства а в звязку з цим так само полові хвороби. Надзвичайно велика в цьому роля комуністичних союзів молоді, які під виглядом клюбів, улаштовують притулки для роспусти в кожній школі“.

„Чи приходиться дивуватись, що діти двох обслідованих кольоній в Царському селі виказались всі хворими на гонорреєю. Літом с. р. ого року один лікар оповідав мені такий факт: до нього зявився один хлопчик з кольонії хворий на трипер. Після візити він поклав на стіл три міліони руб. На запитання лікаря, звідки він добув гроші, хлопчик спокійно відповів: „У кожного з нас є своя дівчина, а у дівчини є сахарник — комісар“.

РІЖНІ ВІСТИ

Мусоліні здобуває „заяву довіря“.

З Риму доносять, що парлямент приняв 306 голосами проти 116 денний порядок, який висказує довіря в сили вітчини і приймає до відома заяву уряду.

Атантюди в італійському парляменті.

Віденські денники подають, що на засіданню парляменту в Римі, дійшло до гострої суперечки між фашистами і „полярі“. Президент палати Де Ніколя задумує податись до димісії. „Кор. делля Сера“ стверджує, що серед таких умовин треба рахуватися із можливістю скорого розвязання парляменту.

Програма мадярських фашистів.

Мадярські денники поміщують маніфест мадярських фашистів, який проголошує таку програму: 1) Здавити всяку акцію, яка спинює або обнижує національну продукцію. 2) Недопустити, щоби люде незмірно збогачені паскарством вели розкішне життя і цим робом викликували ворожий настрій мас. 3) Впорядкувати відносини в державі і відділити публичну владу від всяких впливів економічних кол. 4) Сперти життя суспільне на засадах християнської моралі.

Кабінетна криза в Німеччині.

З Берліна доносять, що творення кабінету натрапляє на значні трудноші. Д-р Куно повідомив президента держави, що переговори з представниками партій не довели до успішного висліду. Тому, що фракції стоять на тім самім становищі, яке зайняли перед димісією Вірта, то Куно чується приневоленим зрекатися місії утворення кабінету. През. поручив Кунови утворити кабінет без порозуміння з партіями. На основі цього поручення Куно мав би утворити позапарляментарний кабінет, представити його парляментови і зажадати для нього заяви довіря. Сумливне, щоби ці старання мали успіх, бо соціялісти жадають пять тек. В парляментарних кругах уважають положення дуже критичне. В кругах цих заявляють, що Куно в кождому разі отворить кабінет, навіть, як не здобув би більшости в парляменті. В посольських кругах думають можливим, що кабінет творитиме б. през. Вірт. Думають також, що коли Кунови не вдасться утворити кабінету, през. держави поручить утворення кабінету баварському мін. торговлі і дем. послови Амови.

Не спіх д-ра Куно.

ПАТ. доносить з Берліна: Заходи д-ра Куна утворити позапарляментарний кабінет були безуспішні. Куно повідомив про це през. держави. През. держави завізвав ще тогож дня провідників партій на нараду.

Клайнес провідником англ. партії праці.

З Ліфидду доносять, що провідником партії праці вибрано в друге Клайнса. Відкриття Палати громад визначено на день 20. ц. м.

Оконечний вислід виборів в Англії.

З Льондону подають, що оконечний вислід виборів до парляменту дав консерватистам 346 мандатів, націонал-лібералам 51, уніоністам 52, робітничій партії 138, инші — разом 15 мандатів. Супроти цего консерватисти розпоряджають більшостю 87 голосів.

Робітнича партія видала маніфест, де заповідає урядови безоглядну опозицію.

Відкриття парляменту заповіджено на четвер 23. ц. м.

Ліквідація повстання в Парагваю.

З Бордо доносять, що повстання в Парагваю зліквідовано державними військами. Армія повстанців розбита до тла.

Повішення комуністів.

„Таймс“ звідомляють із Йоганісбурґа, що в Преторії повішено двох учасників останніх заворушень. На шафоті перед страченням відспівали оба „Червоний Прапор“. До останньої хвилі напливали до правительства просьби помилувати засуджених. В четвер відбулися в Йоганісбурзі великі збори протестуючі проти засуду. На зборах побито тяжко поліційного урядника. Серед робітництва велике розярення з приводу відмови уласкавлення.

Голодові заворушення в Німеччині.

З Дрездена доносять, що дійшло там до великих голодових заворушень. Товпа переходила через вулиці міста демонструючи проти дорожнечі. Ограблено і знищено богато склепів і каварень. Поліція перевела ряд арештувань.

Подібні заворушення мали місце також в Бруншвіку і инших містах Німеччини, дійшло до сутичок з поліцією. В цілій державі настрій серед мас — напружений.

Присуд смерти на Ґунар'са.

З Атен доносять, що революційний трибунал видав присуд смерти на ген. Дусманіса, б. премієра Ґунаріса і декого із його товаришів. Приятелі і приклонники засуджених роблять заходи у союзників в цїли злагодження присуду.

Після втечі султана.

З Царгороду доносять: Коли втеча султана на англійському кораблі стала загально звісною, велів Ріфет Паша безпроволочно обсадити військовими відділами Ільдіскіоск і опечатати. Ріфет заявив, що не треба привязувати ніякого значіння ані до самого факту втечі султана, ані до способу, як її виконано. Про цю подію зателеґрафував Ріфет до Анґори й ожидає відтам дальших інструкцій. Офіціяльну ноту англійського правительства офіціяльні турецькі круги з огляду на її зміст і форму, вважають доказом, що Англія не визнає ухвали Анґори про детронізацію султана, та що бажає мішатися у внутрішні справи Туреччини.

По інформаціям Аваса турецьк круги думають, що наслідком виїзду султана розвязано вдоволяючо справу султанату і каліфату.

Причина втечі султана.

„Н. фр. Пр.“ доносить з Царгорода: Причиною втечі султана була ухвала Нар. Зборів, щоби султана віддати під суд. Вже від кількох днів вивозили з палати султана скрині на корабель, а жінки султана були постійно готові до відїзду. Шеік Уль Іслям і б. міністер просвіти Февзі бей виїхали тому три дні до Індій з відручним письмом султана такого змісту: Мусулмане! Я є Каліф 380 міліонів мусулманів. Тимчасом Нар. Збори забуває святі принціпи й хочуть їх зменшити, щоби відпомагати інтереси Франції, хочуть прогнати мене з престола моїх предків і видерти мені достоїнство каліфа. Вам, Гіндуси, що маєте боронити моєї власти, яко каліф посилаю шеіка уль Іслама і мого міністра та велю вам піддатися моїм розпорядкам. Каліфат у небезпеці. А тимсамим загрожений весь мусулманський світ.

Дальші вістки.

„Таймс“ доносять з Царгорода, що члени султанської семї останутъ під охороною султанських військ. В справі вдержання порядку в Царгороді, ґенерали союзних держав і в. кшеісарі конферували з Ріфетом Пмаою. Прийшло в цій справі до порозуміння.

Зазив султана до святої війни.

З Царгороду доносять, що в минулому тижні виїхали до Індії Шеік Уль Іслям і б. міністр освіти Февзі Бей з відручним письмом султана такого змісту: Магометане! Я є Каліфом 380 міліонів магометанів. Однак Національне Зібрання Анґори забуває на святі засади і хоче їх обмежити, щоби поперти французькі інтереси, хоче скинути мене з престолу моїх предків і видерти мені достоїнство каліфа. Вам Гіндуси, котрі маєте боронити моєї влади, як каліф посилаю вам Шеіка Уль Іслама і мойого міністра, та наказую вам піддатися моїм зарядженням. Каліфат є в небезпеці, а тим самим загрожено весь магометанський світ.

Вибір Каліфа в Анґорі.

З Анґори доносять, Що Національне Зібрання полагодило на третому засіданню справу вибору каліфа. Рішено оконечно покликати Абдуль Меджіда.

Вбивство провідника соц. турецької партії.

Аґ. Вольфа доносить із Царгороду, що вбито там предсідника турецької соц. партії Гусеіна Гільмі бея.

Смертні засуди в Ірляндії.

Аґ. Райтера доносить: Як звідомляють часописи, на приказ воєнного суду вільної ірляндської держави повішено 4 спійманих жовнірів неправильного війська.

Імянини
українського журналіста.

З днем Святого Українського Михайла бажаємо свому дорогому товаришеві, п. Михайлові Струтинському, який святкує свої цьогорічні імянини у польській тюремній келії, щоби не тільки пошвидше сидів при свойому редакційному столі, але й мав змогу писати передові статті, не потрібуючи рахуватися з химерами червоного олівця пана цензора.

Хай йому сниться в імянинову ніч воля української преси!

До бажань редакційних Товаришів пана Михайла Струтинського прилучуються з щирої душі Складачі.

Львів 20. падолиста 1922 р.

Український Селянсько-Парляментарний Союз.

Ще один меморіял був переданий „До високих урядів культурного світу“, а саме від імени „українського-парляментарного союзу“, у який входять наддніпрянські партії українська селянсько-соціялістична, українська самостійників соціялістів, українське народнє обєднання, українська трудово-соц. та Всеукраїнське Обєднання Діячів Земського й Міського Самоврядування. У меморіялі нагадується суть переяславського договору та історію взаємин українсько-московських з часу вибуху революції 1917 р. Меморіял домагається усунення московської окупації України шляхом наказу з боку держав Антанти та негайної допомоги голодуючому населенню, підпорядкованої міжнародній комісії.

За те меморіял обіцює, що український нарід льояльно дотримуватиме всі зобовязання супроти держав, які допоможуть йому.

НОВИНКИ.

— Чеки почтові розсилаємо з нинішним числом, та просимо П. Т. Передплатників негайно відновляти передплату тому, що маніпуляція чеками треває тепер доволі довго. — Просимо отже сейчас висилати гроші, щоби не було перерви у висилці часописи. — *Адміністрація.*

— **Спростування.** З компетентних джерел довідуємося що автором дописі п. з. „Причини арештувань“ в 18. ч. „Свободи“ не був „Бокс“ як помилково подано, а п. Ліщинський, котрий прослідкував цю справу на місци.

— **Дефіцит польських залізниць.** Згідно із звідомленнями польського міністерства на удержання залізниць 1922 р. виносить 79 міліярдів марок.

— **Нові польські банкноти.** В найблищому часі в Польщі появляться нові банкноти по 50 тисяч, формату дещо більшого, як банкноти по 10 тисяч.

— **Офіра кохання.** На днях попоїла самовбивство, випивши отруту Анна Горбатюк служниця при вул. Зеленій, ч. 4. Причиною самовбивства була нещаслива любов.

ЕКОНОМІЧНИЙ ВІСТНИК.

Валютова катастрофа Німеччини.

I.

Події, які склалися в останніх тижнях на фінансовому ринкові Німеччини заганяють в кут навіть найчорнішу фантазію заводового песиміста. Просто напросто: – Німеччина щоправда ще формально не проголосила себе банкротом, але є ним на ділі. До „живих трупів“ на господарському полі повоєнної Европи: Росії, Польщі, Австрії, Італії, більшости балканських держав і т. д. прилучується ще непоборимий своєю життєздатністю, як досі здавалося, організм Німеччини. Є це факт перворядного економічного і політичного значіння і він торкається не тільки самої жертви, але також всіх сусідів Німеччини та за ними і решти европейських народів. Хто знає, що „чиста політика“ є в суті все відворотною стороною господарської медалі, той мусить на згадану на вступі подію звернути як найпильнішу увагу. І так воно й є справді. Ми бачимо, що до Берліну немов до тяжко хорого їдуть зі всіх усюдів звані і незвані лікарі та кожному з них дуже і дуже терпне шкура на спині, коли не з уваги на пацієнта так ще більше з уваги... на себе самого. Бо Німеччина була головним стовпом воєнної коаліції центральних держав. Німеччина основно програла війну. За те побідна антанта, а в першу чергу національний ворог Німеччини — Франція, покарала її так, як хіба покарав побідний Рим побіджену Картагіну. Версайський мировий трактат є magna charia політично-державних основ теперішної Европи. А Німеччина, котра на своїх плечах несе найбільший тягар страшних постанов цего трактату, тим самим є першою передумовою існування всего того, що в історичному версайському трактаті списано і постановлено. Може Німеччина згадані постанови виконати—трактат удержиться в повній силі, а з ним і ціла конструкція сучасної Европи. Ні — так мусить прийти до ревізії і цего і других мирових трактатів. Отже бачимо, що воно зовсім не приватне німецьке діло — все те, що твориться в европейській політиці у звязку з німецькою валютовою катастрофою.

II.

З ріжних боків підчеркують ріжні причини цеї події. Ясна річ, що Німці звалюють всю вину на жорстоку антанту. А знов Франція добачує безпосередний провід в господарському розвалі таки у „злій волі“ Німців. Ще є також напівнеутральні або й цілком неутральні діягнози нещастя, як от погляд англійських купецько-промислових сфер, погляд американських банкирів в роді Моргана і т. д. Та не важко згадати, що ціла правда не сидить за пазухою ні в одної з вичислених сторін. Кожен свою пісоньку співає. А на ділі ціле „німецьке“ лихо є тільки частиною ще більшого, бо загально-европейського лиха. Дилетантизм авторів версайського трактату лежить в тому, що вони задумали порядкувати відносини в Центральній Европі — не справившися як слід з упорядкуванням відносин на Сході Европи. І так, руйнуючий мал штром, який пливе всею силою з большевицької Росії помалу розносить всі підвалини повоєнної Европи. Німеччина як найбільше виставлена на удари долі — перша з великих держав паде виснажена на шляху. Але тепер вже мабуть ніхто з тямущих людей не сумнівається, що за Німеччиною прийде черга і на инших. На рівні – цих, які вже нині роблять боками і цих, які будімто не памятаються в добрі.

III.

Всеж таки годі відмовити рації німецькій аргументації, котра твердить, що Французи мали при укладанню основних мирових пунктів і мають досіль твердий та непохитний намір знищити Німеччину. Франції не йде о таку чи иншу суму відшкодовань. При помочі свідомо неможливих до виконання репараційних умов, хочуть Французи розложити Німеччину на атоми, це, що лишилося помалу спавперизувати і так зробити Німців на віки вічні для себе нешкідливими. Дивлячись на справу з обєктивного боку, треба признати Французам, що для них як нації нема иншого виходу. Бо коли діла осталисяб в такому стані, якими були в момент поражки центральних держав, себто підписання мирового трактату, то все таки „побідную пісню“ Французи можуть співати тільки до часу. Другої такої конюнктури, яку мають Французи тепер, ще раз їм вже напевно не діждатися. Цілий світ не стане вже з ріжних політичних і економічних мотивів по стороні Франції. А без того, 70 міліонів високо-культурних Німців, які збитою масою живуть в центрі Европи, хоч вони й обезброєні — все таки страшний ворог для Франції. Звідси і причина, чому Французи так безпощадно ламають кости Німеччині. Перше йшла кровава боротьба на полях битви, тепер йде хоч безкровна, але проте не менше жахлива боротьба при помочі економічних середників. Німеччині забрано найці ніщі провінції на Заході і Сході. Крім цього всі кольонії, всю воєнну і торговельну фльоту. Про инші кари й втрати вже не казати. Аби їх пізнати, треба познакомитися з текстом версайського мирового договору, котрий з цього боку на все останеться безсмертно-навчаючою лектурою. Німці мусять удержувати Французам цілу окупаційну армію. Три роки їм не казали, скільки прийдеться їм заплатити титулом т. зв. репарацій, себто відшкодувань за всі безпосередні й посередні шкоди, які мали аліянти наслідком війни. Аж врешті минулого року в літі, по довгих нарадах і обрахунках закликано німецьких представників до Льондону, де їм подано до відома цифру відшкодувань. Виносить вона фантастичну суму 143 міліярдів нім. марок в золоті. Гроші мають бути платні ратами від 3—5 міліярдів зол. нім. мар. річно на протязі майже 50 літ. В цю суму входять гроші на відбудову знищених війною околиць Франції і Бельгії, шкоди всіх инших аліянтів, пенсії для вдів і сиріт по поляглих і т. д. Тоді в Льондоні німецьку валюту копнули обвасом і від цеї пори зачинається її агонія. Доволі сказати, що в квітні місяці цего року курс доляра виносив в Берліні не цілих 300 марок, тоді як сьогодні він по ґазетним відомостям доходить до 9000. Що при такому явно-большевицькому курсі валюти Німеччина як чинник в міжнародньому господарському обороті перестала практично істнувати — ясно як сонце. Де в силі Німеччина докупитися своїми марками чи збіжа для прокормлення власного населення, чи вугля, котрого Німеччина перед втратою округа Саари і Гор. Шлеська мала саме стільки, що могла міліони тон річно експортувати (і тепер малаб Німеччина доволі вугля, колиб не мусіла його віддавати на конто репарацій) чи залізної руди для свого промислу, чи вовни і бавовни для своїх тканень і т. д. — словом всіх тих сирівців, які для удержання її господарського життя необхідні? На весну ц. р. появилася в „Daily Mail“ картина сучасної Европи з фінансового боку. Плястично було на ній представлено, яку валюту має кожня з европейських держав, скільки до війни привозила і вивозила, а який її стан сьогодні. Німеччина ще тоді рахувалася живим членом европейської родини народів. Після теперішних подій про це можна вже говорити хіба як факт з історичного минулого.

IV.

Супроти очевидно — нівеляційної політики своїх національних противників, Німці відповіли дуже зручною тактикою позірної згоди, яку заініціював покійний Ратенав. Мовляв: Приневолюєте нас підписувати зобовязання, у виконання яких самі не вірите, ми відповімо вам вашим же методом. І Німці підписали. Але одночасно вкупі зі заплатами перших репараційних рат, на закупно потрібної для неї цілі чужої валюти (долярів, фунтів, гол. гульденів, швайцарських франків і т. д.) Зачали фабрикувати стільки паперового гроша, що нарешті дійшли аж до нинішних підчебних курсів. Німці рахують на Европу. Вони рахують також на Америку. Міркують, що в інтересі Англії і Америки лежить не допустити до упадку Німеччини. При тому мимо фінансової катастрофи — загальний економічний стан Німеччини покищо зовсім гарний. Продукційні кошти Німеччини в порівнанню з коштами инших держав з доброю валютою мінімальні. А тим самим німецький промисл своїм дешевим dumping-ом може бити кожну конкуренцію. Тому й закидують Французи Німцям, що банкроутство останних є позірним маневром. Поанкаре говорить про дальші анексії німецької области, під якою треба розуміти забір останнього резервуару господарської сили Німеччини: вугляної области Руури на лівому березі Рену. Між Німеччиною і Францією йде завзятий двобій, ведений всіми найбільше рафінованими середниками модерної національно-економічної боротьби, який покищо найбільше відбувається на подальших учасниках европейської рідні народів. Останньою фазою цеї борот би є подорож репараційної комісії до Берліна і запросини німецьким урядом найчільніщих фінансових теоретиків світу, щоби видали свій осуд про сучасний стан народнього господарства Німеччини та подали способи, якими можна зарадити лиху. Одно і друге сталося. Тепер будуть радити поодинокі коаліційні кабінети. До кінця року Німеччина має мораторію. До цего часу має зібратися в Брукселі світова фінансова конференція, при участи Америки і щойно там, вже також після англійських виборів, западе останний вирок на Німеччину. Тоді дійсно начнеться нова сторінка історії повоєнної Европи.

Д-р Павло Лисяк.

Господарські новотвори на Сході.

Очі німецького промисловця і купця звернені сьогодні майже виключно на Схід. І з повним правом. Схід все був для Німеччини, а тим більше є тепер незаступимим джерелом постачання сирівців. В майбуттю він в куди більшій степені, чим досі, буде найпершим відборцем німецьких промислових виробів. А питання про терен збуту виросло в кожного продуцента на питання, котре рішає про його економічне: бути чи не бути. Сьогоднішний продуцент мусить бути приготовлений на найгострішу боротьбу в конкуренції, він мусить вкінці вибороти її з користю для себе, якщо загалом не хоче, аби конкуренція не викинула його поза скоби. Тут належить не тільки точне знання відносин на ринках, не тільки основне знання других відносин його конкурентів, але перш усього знання терену, на котрім має проводитися його конкуренційна боротьба.

Східно европейський ринок не був для німецького експорту перед війною незнаною областю. Німецький промисловець і купець прикували відборця на Сході до дешевих і солідних німецьких виборів. Але вони одночасно вміли як слід пошанувати довіря і поважання, з котрими вони там стрічалися — тим способом, що вміли з повним спочуттям відноситися до тамошніх загальних культурних потреб. Ось причина, чому в статистиці зовнішного торгу передвоєнної Росії. Німеччина вміла здобути собі перше місце.

Та знання вчорашніх відносин ще зовсім нічого не говорить про знання цих відносин — сьогодні. А вже воно ніде не така правда, як саме в приложенню до російських відносин. Поняття, котре досі істнувало — Росія в старому розумінню, вже тепер не істнує більше. Війна, революція, большевизм та висвободження численних народів з царського ярма доїхало кінця цему кольосові. Численні, штучним способом тримані вкупі господарства рільних націй, яких інтереси старий петроградський централізм брутально топтав ногами, сьогодні повернулися у відосередному напрямку. Імперіялістичним стремлінням большевиків запанувати над цілим світом треба приписати наслідок, що не вдалося довести до згідного співділання всіх народніх господарств, яке — не вважаючи на всі погані досвіди з початку революції — тодішні провідники Росії мали на ціли.

Подані факти мусять взяти на увагу і Німці. Погляд, що тільки єдина Росія являється підхожим обєктом для економічних взаємин з Німеччиною — сьогодні цілком схиблений. І коли Німеччина далі буде упрямо держатися цего погляду, то в результаті вийде з цього найбільша шкода таки для неї самої. Щераз треба як найрішучіще підчеркнути, що вище представлений погляд на господарські відносини на Сході, тепер ніяк не відповідає фактичному станови річей. Такий погляд був може оправданий у передвоєнні часи, коли область Росії дійсно представлялась на зверх як одноцілий організм, але на ділі вже тоді лише силою насильства держав царизм ріжні господарські організми на своїй области вкупі. Щож доперва сьогодні. Німеччина не повинна давати обманювати себе позірним і проминаючим подіям на Сході. Німеччина навпаки, повинна мати на оці тільки основний напрямок розвитку господарських відносин на цій области А цей напрямок веде невідклично до повного визволення, що знов означує їх відродження. Отже слід цілком ясно зазначити, що німецький купець зустрінеться на Сході не з одним, а з багатьома контрагентами і що першу ролю між ними з огляду на свою внутрішну силу грати́муть народні господарства України і Росії, які захищатимуть супроти чужинців свої окремішні інтереси.

Може бути, що такий стан справи не дуже припаде до вподоби цим кругам, які немов в гіпнозі бачать перед собою тільки фантом одної Московщини і звідтам надіються спасіння для себе — та це буде тільки втрата фантому. Адже нічим иншим тільки фантомом, тільки мрією є т. зв. російський інтерес. Отже чим скорше прийде пробудження, чим основніще будуть перевірені переетарілі довоєнні правди, тим кращих успіхів може надіятися в своїх плянах і намірах Німеччина. Як окраїнні держави висвободяться і російський пень оста-

нється сам — він буде з господарського боку тим чим, був до 17 ст.: вбогим краєм. Багацтво царської Росії опиралося на збіжу, цукорі, вуглю, залізі, мангановій руді, солі, нафті, дереві і бавовні. З того — збіже, цукор, вугіль, залізо, манганову руду і сіль добувала Росія з України, нафту з Кавказу, а бавовну з Туркестану. Сама Росія добувала зі своєї области хіба тільки одно дерево тай ще бавовну. А як ми візьмемо під увагу руйнуючі наслідки війни, революції, та перш усього — наслідки большевицького режиму, то дістанемо образ господарства, якому природа призначила грати тільки дуже скромну ролю в господарському життю на Сході.

Чиж отже супроти представленого стану справи можна дивуватися, що народні господарства давної Росії зовсім не проявляють охоти свого дома вязати з долею большевицької Росії, а на оборот — з цілою силою стремлять до висвободження себе зі спільної загладн? І хоча отсі стремління істнують всього пару літ, вони всеж таки основно змінили господарську карту Східної Европи. Точка тяжести, яка перше лежала в Петрограді і Москві, сьогодні вже цілком очевидно пересунулася на південь і Захід. Такий зворот лежить в інтересі не тільки окрайних народніх господарств (як природна противага до ненаситної експанзії московського господарського центра), але також в інтересі Европи. Бо тільки шляхом заспокоєння потреб цих господарств можна дійти до тревалого миру на Сході Европи, що знов являється запорукою миру і для прочих европейських держав.

Як всюди, так і тут господарські моменти показали себе сильнійшими чим моменти політичні. Скоро тільки гніт московського центра трохи полегшав, зарав вийшли угнетені господарства окраїнних народів на волю. Отсе і початок нових господарських відносин на Сході, перед яким тепер стоїмо.

Василь Оренчук
Консуль УНР. у Мінхені.

(За „Münchener Neueste Nachrichten" ч. 62. з 7. XI. ц. р.).

Економічна хроніка.

Цукрова кампанія на Україні.

В наслідок наступлення холодів українська економічна нарада ужила ряд заходів для того, щоб уратувати урожай цукрових бураків. Запропоновано негайно приступити до копання бураків й до перевозки її на склади. Наркомзему запропоновано розслідити причини запізнення збору.

Стан озимих засівів.

Головний статистичний уряд в Польщі подає відомости про стан озимих засівів в Польщі. По пятибалевій системі стан озимих засівів виглядає так: пшениця 3, 1, жито 3. 3, ячмінь 3, 4, ріпак 3, 4, конюшина 3, 4. В наслідок несприяючої погоди до останніх днів жовтня не були закінчені осінні роботи в полудневій й полудневої східній Польщі.

Голод в Фергані.

Ташкентський дописувач „Екон. Жизни" подає, що Фергана з найбогатшої области Туркестану обернулась в голодну країну. З 709.000 всіх мешканців в области голодує 138.000; в цьому році загрожує голод 139.000, крім того виселилось з Фергани в инші місця 39.000. Числа виразні і досить страшні — говорить дописувач. В цю зиму голод загрожує майже половині цілої людности. Смертність серед голодних доходить до 40 відсотків.

Закордонна торговля Польщі.

За перше півріче 1922 р. по офіціяльним даним привезено до Польщі ріжних товарів 2,313.141 тон (без вугля 37[illegible].360 тон), вартости на 223,22 міліярда марок; вивезено з Польщі 1,415.696 тон вартости 100,1 міліярда марок. Рівняючи з першим півріччем 1921 р. привіз лишився майже без зміни, натомісць вивіз зріс до 61 прц. Дані про привіз і вивіз не мають в собі відомостей про кількість товарів, які переходять через Гданськ.

Наслідки голоду.

„Ізвєстія" підводять підрахунки голодного року. Наводимо деякі з них. Посівна площа в Росії рівняючи з 1921. роком зменшилась в півтора рази, в порівнанні з 1920. роком майже в 2 рази; з 20.412.000 дес. до 10,986.000 дес. В Поволжі число голов робочої худоби (в переводі на робочу коняку) зменшилося з 5,123.800, в 1920. році до 2,779.200 в 1922. році, себ то майже в два рази. Зменшення в кількости людности по цілій Росії складає 10 відсотків, а по окремих місцевостях цей відсоток значно висший: в Уральській губ. він складає 25 процент, в Башкірській републиці 20 процент, в Криму 10 процент. Число безпритульних дітей зросло до 2 міліонів. Подаючи ці відомости „Ізвєстія" констатують: „І в цьому році деякі місця постраждали від неурожаю у друге або зібрали дуже мало хліба, як Уральська губ. Букієвська, частина Самарської, деякі повіти України, Криму і инші. Людність в цих районах вже тепер перебуває в важкому харчовому стані і вимагає допомоги".

Шліть жертви на будову памятника на могилі Авси Мартовича до Пов. Тов-а Кредитового „Віра" в Раві Руській.

Похід проти української школи.

В останній хвилі довідуємося, що на приказ Кураторії замкнено приватну українську гімназію в Долині. — На зарядження староства замкнено український коедекаційний семінарійний курс Витвицького Василя в Коломиї і льокаль опечатано.

ТЕЛЕГРАМИ.

Отворення льозанської конференції.

Льозанна. (ПАТ.) Численна публика вижидала перед будинком приїзду делегатів. О год. 4. попол. отворив перше засідання східної конференції союзний президент Габе короткою промовою, в якій подякував іменем Швайцарії за почесть, яка стрічає її, тому що конференція зібралася на її области. Висловив гораче побажання успіху праць конференції. Бесідник, апелюючи до політичної мудрости правительств, сказав: В руках Ваших лежить доля держав і народів. Завдання Ваше рівно тяжке як і велике. Знаємо, яка велика відповідальність Ваша. Але знаємо також, що питання, які Ви маєте полагодити, не є нові і десять разів стягають у століття взад. Історія навчила нас, що питання ці впливали все рішучо на долю всього світа. Вкінці висловив през. Габе сподівання, що свято Різдва Христового принесе народам, які боролися зі собою, трівкий мир. Мову його прийнято оплесками. Англійський мін. загр. справ лорд Керзон пригадав, що за останні 4 роки відбулося в столицях великодержав багато конференцій, котрих ціллю було принести світови закінчення війни. Терен ніякої держави не надається так дуже як Швайцарія до цього, щоби осягнути конечне порозуміння. Швайцарія є для всіх живим приміром ладу, спокою і пошанування прав инших держав. Лорд Керзон дякує Швайцарії за гостину в уладженню конференції. Ісмед Паша вказує на великі терпіння, які перебула Туреччина за 4 роки. Туреччина виборола собі свою незалежність, а ціллю Нар. Зборів у Анґорі не є ніщо инше, як лише закріплення цієї незалежности. Справжній мир принесе взаїмне пошанування прав і незалежність народів. Турецькі мирові делегати мають сильну волю дійти до порозуміння з иншими делегаціями. Союзний през. д-р Габ подякував Ісмедови Паші і льордови Керзонови за прихильні слова, звернені під адресою Швайцарії і повідомив, що найблизше засідання конференції відбудеться у второк о год. 11 в замку Уші.

Льозанна. (ПАТ.) Згідно з вчер. звідомленням прийнято регулямін конференції так, що президентуру виконували би по черзі перші делегати англійський, французький й італійський. Крім цього цей проєкт предвиджує утворення трьох комісій.

Льозанна. (ПАТ.) В дипльоматичних кругах час тривання льозанської конференції обчислюють на місяць. Це залежати ме від телеграфічної комунікації з Анґорою. Анґорська делегація досі дістає відповіди з Анґори щойно після двох днів. Делегація старається порозумітися з Анґорою радіотелеграфічно.

Конференція в Уші.

Уші (ПАТ.) Конференція Поанкаре, лорда Керзона і Мусолінія продовжалася нині. Після закінчення засідання видано таке урядове звідомлення: Мін. Поанкаре, Керзон і Мусоліні закінчили в понеділок передп. ведену в цьому самому щирому дусі порозуміння виміну думок, яку почали в неділю. Займалися також справами організації конференції і регуляміном її нарад.

Уші (ПАТ.) Союзний през. д-р Габ прийняв нині през мін. Поанкаре. Розмова була дуже щира. Попол. лорд Керзон відвідав союз. президента, а вечером був у нього Мусоліні. През. Габ ревізитував міністрів.

Наради в Теріт.

Льозанна (ПАТ.) Авас. Наради трьох міністрів у Теріт зробили добре враження на делегаціях і позволяють предвиджувати загальну згоду союзників. Міністри познакомилися з англійським меморіялом, який має служити основою предложень, що їх союзні держави поставлять Туреччині. Крім цього міністри розглядали мабуть постанови, які слід би поробити, колиб Турки нарушили муданський договір, бажаючи при помочі натиску вплинути на льозанські переговори. Пляни Англії і Франції щодо цієї справи Італія може лише поперти.

Наслідки кризи в Німеччині.

Берлін. (ПАТ.) Вольф. Президент держави поручив знову д-рови Кунови утворення кабінету. Д-р Куно прийняв цю місію й задумує утворити міністерство для полагоди біжучих справ. Сподіється, що завтра вдасться йому виконати своє завдання.

Берлін (ПАТ.) Польрадіо. Соц. дем. фракція райхстагу рішила 49 гол. проти 8 відмовити участи в кожньому правительстві, в якому була би заступлена партія народовців.

Берлін. (ПАТ.) Звідомляють, що Гермес прийняв теку фінансів.

Представник Ватикану на льозанську конференцію.

Париж (ПАТ.) „Пті Пар.". Мусоліні у розмові з журналістами заявив, що на льозанську конференцію прибуде також представник Ватикану.

ЖЕРТВИ

Просвітно організаційний фонд Тов-а „Просвіта".

854) Читальня „Просвіта" в Сільци 1000, кличе: М. Пушку, С. Глову і М. Зузука в Сільци. 855) Онуфрій Басюк в Рибнім 1000, кличе: Стефана, Олексу і Василя Мацкурів в Рибнім. 856) Антін Майка в Новосілці 1000, кличе: В. Підгайного в Нивиці, Ф. Біловора в Чанижу, Е. Брожиниву в Верблянах, Е. Білевичіну в Полоничній. 857) А. Матисова в Старім місті 1000. 858) Ю. Дудрович в Бурштині 5000. 859) С. Сілецька в Снятині 2000 кличе: В. Симовичеву і О. Левицьку в Снятині. 860) о. І. Федевич в Турці 1000. 861) Гр. Чухрай в Мостисках 1000, кличе всіх українських патріотів з Мостиск на довільну суму. 862) М. Наняк в Химчині 1000. 863) О. Розворинський в Балигороді 1000, кличе: В. Кочекана в Сколім, П. Зубрицького в Турці і О. Волинця в Перемишли. 864) С. Слупський в Шоломиничах 900. 865) о. Лев Левицький в Яворові 1000, кличе: о. А Залітача, А. Нуду і А. Саварина всіх в Яворові. 866) В. Рогожа у Львові 2000, кличе: о. Целевича в Лозині, о. Александровича в Домажирі і о. Коновалця в Страдчім. 867) А. Фітриківна в Поморянах 1000, кличе: Наконечного в Соколівці, Марію Білякову у Львові і Д. Макухівну в Поморянах. 868) о. А. Онуферко в Козівці 1000. 869) В. Скрентович в Кунашівці 1000, кличе: І. Бобовського в Беньові, о. М. Герету в Григовові і о. Еміліяна Лопушанського в Чагрові. 870) о. В. Ардан в Корчеві 1000. 871) О. Керницький в Межигорі 1000, кличе: М. Шкрибалівну, К. Малецівну і Е. Тишковського. 872) Ю. Покева в Надвірній 1000, кличе: Р. Кальбу, М. Григораша в Надвірній і Г. Мухнія в Парипці. 873) д-р Л. Цегельський в Тернополи 2000. 874). Я. Попель в Довгополи 1000, кличе: о. М. Березюка в Ферескулі, о. М. Гіля в Довгополі і Я. Остапюка в Ферескулі. 875) Чит. „Просвіта" в Могильници 2000, кличе: читальні „Просвіти" в Вербівцях і в Ласківцях.

†
В 3. річницю смерти сотн. У.Г.А
Миколи Щуровського
проф. української гімн. в Рогатині
відбудеться Заупокійне Богослуження в дні 24. падол. ц. р в церкві св. Юра о год. 9-тій
про що звідомляє
1061 1—1 РІДНЯ.

ОГОВІСТКИ.

В третю річницю смерти нез. пам. сотника Володимира Яреми зложила п. Слава Яремова, учителька в Махнові 10.000 м. п. на фонд Українських Інвалідів і 10.000 м. п. на політичних вязнів. 1066 1-1

Звичайні Загальні Збори „Союза Українок" відбудуться в неділю, дня 26. листопада о год. 3. по пол. в салі „Бесіди" (Народний Дім). О численну участь просить — ВИДІЛ. 1064 1—3

З приводу імянин Вп. п. начальника „Народної Торговлі", Михайла Лазорка, складає персонал львівського складу 25.000 мп. на політичних вязнів. 1063 1—1

Жертви на вязнів (зложили в мп.): о. Олянович Іларій Лисиничі 3000, Учительський Збір школи ім. кор. Данила у Львові місто вінця на димовину бл. п. дир. Александра Гайдукевича 10.000, Форстик Іван 1000, о. Стефанович Алекс. 1000, Н. Н. у Львові 6000, Бачинська Ольга у Львові 10.000, Автін Гладишовський 5000, Споживчо торг. Ска Мякуличин 5000, В. І. у Львові 5000, о. Гаврищак Андрій Борщовичі 5000, Расгавецький Іван, Львів 10.000, Міщанське Братство у Львові (збірка) 72.565, Окуневська Ярослава з Буковинок 500, Насальська Галя 1000, Славутова Ганя 1000, Зачкевичева Марія 2000, Якимовець Теодор Знесіння 2000, Кузина Стефан Львів 5000, Герасимович Сильв. Львів 10.000, Терлецький Григорій Борислав 10.000, о. Гадюк Віталій Львів 20.000, Стефанович Юліян Львів 1000, Тичинський Петро Львів 2000, Чобко Юрій Львів 2000, Децикевич Волод. Львів 5000, Учительський Збір акад. гімназії Львів 60.000, Читальня „Просвіти" в Хирові 16.000.

Мирон Семець, Прага. Чому не пишеш? Чи відобрав пакунок. Владко. 1065а 1—2

Замітть Поминального Богослуження в третю річницю смерти бл. п. Льва Стефановича 12. XI. складає на фонд увязнених 5000 мп. Рідня. 1—1

На відбудову дому Т-ва „Просвіта" у Львові зложили в Адміністрації о. Василь Кузьма і Лев Горбачевський у Львові по 5000 мп.

ЛИСТУВАННЯ.

(Запити і відповіди).

Анна Лисак з Юріямполя п. Королївка повіт Борщів пошукує свого мужа **Івана Лисака** літ 47, родом з Ворвулинець пов. Заліщики, сина Федора і Марії Гладик, який в 1911 р. виїхав до Канади і від того часу не дає про себе ніякої вістки. — Хто би знав що про мого мужа, прошу мене повідомити. Прошу також канадійські часописи передрукувати се мое оголошення. 1047 3—3

Дрібні оголошення.

БАНДАЖИСТ Полячек Самбір ілюстровані цінники даром. 994 8—30

ШКІРИ овечі, сухі з довгим волосям на футра подорожні і баранці в кождій скількости до набуття. Звертатися письмено до Онуфрія Семець, Шумяч п. Турка п. Стрюм. 1065 1—2

ВДОВИЦЮ по низшім урядникови, спосібну до ведення дому і кухні у Львові, може вказати о. Стефанович, Львів, ул. Чарнецкого 26. 1062 1—1

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

067 16—? АДВОКАТ

Д-р Володимир Бачинський

веде адвокатську канцелярію з **Підгаєць до Львова** і веде її при ул. Косцюшка ч. 1 а біля „Народної Гостинниці".

Адвокат і оборонець в карних справах

Д-р Степан Баран

веде адвокатську канцелярію **В ТЕРНОПОЛІ, вул. 3. МАЯ ч. 5.** (готель Адлера, побіч Нар. Торговлі). 67 43-?

АДВОКАТ

Д-р Аба Ґольдшляґ

провадить канцелярію 925 8-? **у Львові при вул. Косцюшка ч. 1 а.**

ЦЕРАТИ відпрасовані і на метри
фіранки, портієри, хідники, вивіски, лінолеум
капи на ліжка, обруси, меблеві матерії, матераци і сінники, сторони до вікон
ТАПЕТИ в найбільшім виборі по-ручає XXIV. 6—9
Е. КІЧАЛЕС і А. МАРҐУЛЕС
Львів, вулиця Сикстуська ч. 18.

Огляд бувальщини українського народа.

Книжки з образками і малюнками по ціні 500 мп. Є це найгарнійший дарунок на свята. Продається в українських книгарнях. Замовляти лише за готівку в Повіт. Т-ві Кредитовім у Львові, Ринок ч. 10. 1058 1—1

Протези, ортопедичні апарати, ґорсети проти скривлення хребта виконує 9.2 6—6
найшвидше і найдешевше
ОРТОПЕДИЧНА ФАБРИКА
:: ФИЛИПА ЛІНКА ::
ЛЬВІВ, Личаківська 19. (Філипин.

ЗВИЧАЙНИЙ ЗАГАЛЬНИЙ ЗБІР

жіночої спілки промислової

„ТРУД"

стов. зареєстр. з обм. порукою

відбудеться в понеділок дня 11. грудня 1922 р. о 3. год. з полудня в домівці стоваришення Ринок ч. 39. зі слідуючим денним порядком:

1. Відкриття і уконституовання Збору.
2. Відчитання протоколу попереднього Збору.
3. Звіт Управляючої Ради з діяльности і білянсу за діл. роки 1919/20, 1920/21, 1921/22.
4. Звіт і внески Контрольної Комісії.
5. Ревізійний Звіт Краєвого Союза Ревізійного.
6. Зміна статута кооперативи в цїли узгіднення його з постановами нового кооперативного закона.
7. Вибір Управляючої (Надз.) Ради.
8. Означення висоти презенційної марки для членів Надзірної Ради на 1922/23 р.
9. Внески і запити.

Рахункові замовлення виложені для членів в канцелярії кооперативи в урядових годинах. XV. 2—3

В случаю неприяви на означену годину приписаного §. 39. статута числа членів, відбудеться того самого дня о год. 4. з полудня другий Загальний Збір членів кооперативи з тим самим денним порядком, якого рішення будуть правосильні без огляду на скількість присутних членів.

Львів, 15. листопада 1922 р.

Шухевичева Герміна предсідниця. **Ґашинська Ірина** секретарка.

XVI. ЗВИЧАЙНІ ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ

Дому торгов.-промислового

„ДОСТАВА"

стов. зареєстров. з обмеженою порукою

у Львові

відбудуться в середу, 29. листопада 1922. о год. 4. по пол. в комнатах стоваришення при вул. Домініканській ч. 11. з отсим предметом нарад:

1. Отворення зборів і відчитання протоколу останніх загальних зборів.
2. Звіт з діяльности стоваришення за рік адмін. 1921/22.
3. Звіт контрольної комісії.
4. Внесення Надз. Ради що до розділу чистого зиску.
5. Доповняючий вибір 4 членів Надз. Ради.
6. Вибір 3 членів контрольної Комісії.
7. Затвердження членів Управи.
8. Зміна статута.
9. Означення висоти презенційної марки для членів Надз. Ради. 1059 2—3
10. Внески і запити.

До участи в сих зборах запрошуємо отсим всіх членів стов. „ДОСТАВА".

Львів, дня 18. листопада 1922.

За Надз. Раду стов. „ДОСТАВА":
о. Юл. Дзерович секретар. *о. Ал. Стефанович* предсідатель.

Купуйте, поки не порожів!

:: НАЙДЕШЕВШИЙ КАЛЄНДАР! ::

Великий ілюстрований

Народний Календар

на рік 1923.

видання Вид-а „Бистрица".

Сей Календар знаний з своєї доброти з попередних років, а в сім році має красні ілюстрації, 160 сторін друку, формату великої 8 ки.

Календар містить: попри повну і цікаву **календарську часть, найпотрібнійші** інформації та важнійші господарські поради; також добру **літературну часть, в** якій беруть участь знані письменники і поети, як: О. Олесь, М. Мельник, М. Черемшина, Гр. Коваленко і инші, між иншим: **два сценічні кусники:** „Діти 20 віку", комедія на 2 дії, і „Гостина св. о. Николая", сцен. обр. в 4 явах; М. Карпенюка: „На Київ", спомини з війни (сіткові ілюстрації); **„Бо війна війною"**, збірка воєнних пісень; **„Веселі вірші"** і жарти та приповідки; оповідання зза куліс бувшого австрійського двору і багато инших.

Сей Календар є розрадою для кождої хати.

Ціна по конець листопада 1.000 мп.

Замовляти на адресу:

З. Кирилович, Коломия, вулиця Мицкевича ч. 8.

На сезон осінний і зимовий!

СКЛАДИ І. КРАЄВОЇ ФАБРИКИ КАПЕЛЮХІВ

Рудольфа Найвельта

Львів Площа Марійська ч. 8. вул. Казимирівська ч. 25. вул. Городецька ч. 72.

Даром одержить кождий купуючий капелюшок для пальки.

Стрий: вул. 3. мая 8., Бережани: Ринок.

мають дуже богатий вибір наймоднійших і найелеґантнійших жіночих, мужеських і дитячих капелюхів.

Першорядний товар! XX 12—21 **Ціни найнищі!**

Складайте жертви на Рідну Школу.

Взуття, снігівці, кальоші, бляхи, 1 М. **зимові рукавиці — поручає** 9—10
Еміль Ґабер, Львів,
площа Галицька (проти Гіпотечного Банку).

ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ

Пов. Тов. госп.-торг.

„Народний Дім" в Лісну

відбудуться дня 3. грудня б. р. о год. 4. попол. в льокали чит. „Просвіти" в Лісну, а на случай неприсутности відповідного числа членів того самого дня о год. 4:30.

Денний порядок:

1. Відчитання протоколу з послідних Заг. Зборів.
2. Відчитання звіту ревізії, переведеної Кр. Союзом Ревізійним.
3. Звіт Управи з діяльности за 1921 р.
4. Уділення Управі абсолюторії.
5. Розділ зисків.
6. Зміна статуту.
7. Вибір членів Надзірної Ради.
8. Вибір членів Управи і заступників.
9. Внески і інтерпеляції.

1057 2—2 УПРАВА.

Оповіщення.

Надзвичайні Загальні Збори

Тов-а Задатнового

„Народний Дім" в Дрогобичі

відбудуться дня 8. грудня ц. р. (пятниця) о год. 11. рано у власній силі з отсим порядком нарад:

1. Відчитання і приняття протоколу з послідних зборів.
2. Зміна статута в цілій основі.

Коли би в означений годині не зявилося 1/3 часть членів вимагана § 47. стат., збори відбудуться того самого дня о год. 12. в полудне при участи якого небудь числа членів. Кождий член мусить виліґітимуватися при вході на салю уділовою книжочкою.

Др Вол. Чапельський голова. Ал. Гриницький секретар. 1060 1—1

КІНОТЕАТРИ

КОПЕРНИК і МАРУСЕНЬКА

висвітлюють від понеділка 20. листопада ц. р. знамениту американську драму на 6. дій п. з.:

ЖЕНЩИНА зі СКАЗОЮ

В головній ролі славна фільмова краса GERALDINA FERRARA.

НАКЛАДОМ В-ВА **„УЧИТЕЛЬСЬКА БІБЛІОТЕКА"** ВИЙШОВ З ДРУКУ

:: Календар Українського Учителя ::

на 1923 р. і продається по ціні 1000 мп. до кінця листопада.

ЗМІСТ: 1. Календаріюм. Астрономічний календар. Затьміння сонця і місяця. Календар гр.-кат., православний, латинський і жидівський. Схід і захід сонця та відміни місяця. 2. НАУЧНА ЧАСТЬ: *І. Лобай*: Розвій нової педагогіки. *Трудовий*: Трудова школа. *А. Воронський*: Про шкільництво на Підкарпатській Україні. *Нето*: Речник болю (Осип Турянський).
3. ЛІТЕРАТУРНА ЧАСТЬ: *Юра Шкрумеляк*: Під Новий Рік (вірш). *Марія Колцунай*: *Кузьмова*: Вечірня година. *Клим Поліщук*: „." (вірш). *Галя*: З першим снігом. *В. Гі-*
ржовський: Дві рзиш. *М. Приймак*: Десперат. *Олег Віщий*: Стрілецька пісня. *С. Фоджерк*: Під хрестом. *Саркіціян*: Дерівіші (переклад з есперанта).
4. ІНФОРМАЦІЙНА ЧАСТЬ: Учительський Дім. Особенности землі. Веселий куток. Оголошення. 13 М 1—2

Замовлення слати на адресу:

Союз Учительських Спілок у Львові, вулиця Оссолінських число 8.

НОВІСТЬ! Замовляйте і купуйте великий фантастичний роман для кождого віку. **НОВІСТЬ!**

А. Е. Доїль: Пропащий світ.

Вінетка В. Січинського. — 40 прегарно виконаних ілюстрацій. — Сторін 244.

Замовляти в кождій українській книгарні. Також у видавництві (адреса: Клим Чичка, Ринок 10., канцелярія „Рідної Школи"). 1053 2—2

Ціна поодинокого примірника брош. 2 400 мп., опр. 3.400 мп. Висилка тільки за готівку.

Книгарні, базарі, кооперативи дістають при більших замовленнях відповідний рабат.

За редакцію відповідає Ол. Кузьма.

З друкарні Спілки „Діло" Львів, Ринок ч. 10.